

Zondag 8 januari 2023 – Openbaring van de Heer
Dominicuskerk, Utrecht

EPIFANIE: WELKE KONING VOLG JE?

lezingen: Jesaja 60, 1-6; Matteüs 2, 1-12

Met belangstelling en bewondering heb ik gisteren gekeken naar de grote kerststal in de Catharijnekerk annex Catharijnemuseum. Alle rangen en standen zijn daar uitgebeeld, alle beroepen - zelfs 'de lichte zeden' - de drukte van de straat en de markt, het vertier in de herberg. De honderden figuren stammen uit Napels, maar het decor is Utrechts: de Winkel van Sinkel en de Domtoren als centrum. De boodschap is duidelijk: midden in ons mensengedoe hier is Hij geboren die de koning is van de vrede. In een kwetsbaar mensenkind biedt hij aan iedereen zijn nabijheid.

Maar als je al die figuren van de kerststal bezig ziet, denk je: wie heeft daar een boodschap aan, wie herkent dit teken, wi gaat erop af? Hij heeft zich laten zien - Epifanie vieren we, openbaring - maar wie ziet hem? Het verhaal van vandaag zegt: niet degenen van wie je het zou verwachten, de geestelijkheid, in die dagen de opperpriesters en schriftgeleerden in Jeruzalem het zijn maar magiërs, vertegenwoordigers van een vreemde sterrencultus met wie de joden niet zoveel ophadden, die naar Hem op zoek gaan.

Die opperpriesters en schriftgeleerden zijn vazallen van een heel andere koning: Machtsvergroting in plaats van kwetsbaarheid; overal rivalen zien en uit de weg ruimen Voor Mattheus is Kerstmis een strijd, geen *Stille nacht, heilige nacht, ...goud in het haar* Dat is ook in de oude openingszang van de Kerstnacht zo:
De groten der aarde spannen samen, tegen de Heer en zijn gezalfde
Maar Hij sprak tot mij: Gij zijt mijn zoon IK riep u in het leven, Ik geef u de volken
Twee machten zijn hier in het spel, die elkaar niet verdragen: de macht die uit is op nabijheid en ondersteuning van mensen in de verdrukking, tegenover de macht die zichzelf wil handhaven en anderen wegdrukt: Herodes. De laatste zet de geheime politie in, in de trant van gestapo, KGB en laat hoge geestelijken verklaren dat God met hem is – hoe actueel is dit! De andere koning is weerloos, een pasgeboren kind, wordt bedreigd, moet vluchten. Maar een profeet - Jesaja – zegt van hem: *Alle stampende soldatenlaarzen worden verbrand, want een kind is ons geboren, wonderbaar Raadsman, goddelijke Held, Koning v/d vrede.* De bedreigde wordt overwinnaar, maar niet op de manier van de andere koning, niet met geweld; want dat wordt juist teniet gedaan.

Kerstmis viert de macht van het goede tegenover de macht van het kwaad de kracht van weerloosheid tegenover het geweld van machtsvertoon nabijheid, bereikbaar zijn voor kleinen, tegenover afstand en ongenaakbaarheid solidariteit tegenover blijven in je eigen bubbel, verbinding tegenover zich afschermen Het een biedt ruimte om op adem te komen, het ander bedrukt en beneemt de adem.

Kerstmis is een kritisch feest, letterlijk: het dwingt je te kiezen; het brengt scheiding. Kerstmis is verontrustend voor wie kleeft aan het pluche - zoals voor Herodes en de kliëk van priesters en schriftgeleerden om hem heen. Maar voor wie van hun plaats durven komen en op zoek gaan,

- zoals die wijzen die zich laten leiden door de ster
en zich laten gezeggen door het kleine en het weerloze van een kind -
biedt het licht in donkere tijden, oriëntatie in het duister.

Het evangelie van Kerstmis laat ons niet wegdromen maar schudt ons wakker
Het laat ons niet met rust, roept ons op uit onze veilige veste te komen
omwille van hen die geen veiligheid kennen
De Oostenrijkse bisschoppen hebben een 'docat' uitgegeven, een doe-katechismus,
een moderne variant op het genre van vragen en antwoorden, maar met één verschil.
Het richt zich niet op het juiste denken, maar op het juiste handelen.
*God handelde volgens het plan van de liefde,
en precies daarom moet de mens ook handelen vanuit het plan van de liefde.
Voor de goede orde, 'liefde', dat is naar katholiek inzicht niet een warm gevoel,
maar een robuust principe van solidariteit dat vorm geeft aan de samenleving.*
Anders gezegd: God kwam van zijn plaats, kwam ons nabij,
daarom dienen ook wij van onze plaats te komen en anderen nabij zijn.
Zoals in Lourdes liturgie en diaconie samengaan en op elkaar inwerken:
Het vieren van 'God heeft naar mij omgezien in mijn geringheid' - het Magnificat -
gaat naadloos over in zelf aandacht geven aan zieken en gebrekkigen,
En het aankijken van mensen van wie men meestal wegstijgt,
maakt gevoelig voor het geheim van Gods liefdevolle aandacht voor ieder van ons

Kerstmis is een lastig feest. Ik citeer weer uit de brief van de Oostenrijkse bisschoppen:
*De vrede van het Rijk van God wordt slechts moeizaam begrepen.
Het blijft ongemakkelijk om de samenleving te bekijken
door de ogen van de meest kwetsbaren
en ons echt toe te leggen op een vrede die ieder insluit*
- een vrede waarin ieder het gevoel heeft: ik hoor er echt bij,

Het vraagt van ons dat wij keer op keer hier samenkomen
om ons te laten gezeggen, te laten bekeren, door Hem die kwetsbaar naar ons komt.
De evangelist Lucas ziet die kwetsbaarheid hierin dat Hij *ligt in een kribbe*, een voerbak.
En juist dat liggen in een kribbe is *het teken dat dit kind de redder is van de wereld*
Hoezo? Omdat het betekent - zo hoorde ik het kort geleden uitleggen -
dat Hij aanwezig wil zijn als ons voedsel. Kan het dienender, kleiner?!
In elke viering wil hij als voedsel zijn menslievendheid tot ons door laten dringen.
zodat de liefde die van God komt ons doen en laten gaat sturen.
Als dat gebeurt krijgen wij de uitstraling van die ster: een licht dat volkeren aantrekt.

Jozef Essing o.p.

GEBEDEN

- opening:* Eeuwige,
die alle menselijke wijsheid ver te boven gaat:
in uw wonderlijk licht
wilt Gij ons tasten en zoeken tot rust brengen.
Wij danken U vandaag
voor uw verschijnen onder ons
in de kleinheid van een mensenkind
en bidden U, dat wij in Hem U mogen ontwaren
als de morgenster, het licht dat voor ons uitgaat
alle dagen van ons leven
en tot in eeuwigheid. Amen.
- over gaven:* Geprezen zijt Gij. Onze God,
om het brood dat ons voedt en sterkt
en de wijn die ons verblijdt en verbindt in U.
Ontvang in deze gaven al wat U toekomt
- onze dank om uw woord
dat onder ons geschied is -;
en maak ze tot uw gave aan ons
uw barmhartigheid, liefde en licht
die naar ons toekomen in Jezus uw zoon
die onze broeder werd. Amen.
- slotgebed:* Gij, Bron van alle licht,
wij danken U voor de gave
waarmee Gij ons voedt
en ons leven verlichten wilt:
Jezus, uw vleesgeworden woord;
laat heel de wereld de warmte en de kracht ervaren
die genezend en bevrijdend van Hem uitgaan,
vandaag en alle dagen van ons leven
tot in eeuwigheid. Amen.

VOORBEDEN

Bidden wij tot God
die ons de weg wijst

Voor alle mensen,
van welke levensovertuiging ook,
die zoeken naar waarheid en oprechtheid van leven.
Dat zij het licht van Gods aanwezigheid zien
overal waar God het laat laat schijnen.

Bidden wij voor allen die onderdrukt worden door tyrannie,
de slachtoffers van bruto en niets ontziend geweld,
mensen in de verdrukking door toenemende ongelijkheid in welvaart
dat zij gezien worden en steun ondervinden

Bidden wij voor voor ons en allen die samenkomen in Jezus' naam:
dat wij ons niet opsluiten in kerken of heilige boeken,
maar daaruit kracht opdoen om Gods aanwezigheid te zoeken
in het geleefde leven, in de mensen die wij ontmoeten.

Bidden wij voor onze gemeenschap:
dat het Licht ons moge opzoeken
juist in dagen van duisternis en droefheid,
en dat wij elkaar in het Licht kunnen zetten.